

Municipis | Ignasi Díez i Novella | Actualitzat el 28/10/2020 a les 11:35

El cinema català homenatja les sales centenàries que encara són en actiu

Passola crida a no caure en el desànim per la pandèmia i reivindica l'esperit de superació del sector

Els representants de les 13 sales centenàries catalanes, a Calella | ACN

L'Acadèmia del Cinema Català (<https://www.academiadelcinema.cat/ca/>) ha homenatjat aquest dimarts les sales de cinema que van iniciar les seves projeccions fa més de 100 anys i encara avui encara estan en actiu. En són 13 en el conjunt de Catalunya, repartides arreu del territori, i que des d'aquest dimarts llueixen una placa commemorativa.

La presidenta de l'Acadèmia, Isona Passola, rebutja caure en el desànim per la pandèmia i ha reivindicat les sales com "la millor manera de veure el cinema" perquè reuneix les condicions idònies d'imatge i so per "captar l'emoció de l'art cinematogràfic". L'homenatge ha inclòs l'elaboració d'un catàleg digital que recull la història de les 13 sales i que ha anat a càrrec del periodista Toni Vall.

El sector ha aprofitat l'acte d'homenatge de les sales centenàries per autoreivindicar-se. Passola assegura que la pandèmia "passarà" i el cinema se'n sortirà: "Tenim un públic sensibilitzat amb la cultura i especialment amb el cinema". La presidenta de l'Acadèmia demana "persistir" com els darrers 100 anys per poder-ne complir 100 més.

També el periodista Toni Vall, autor del catàleg, ha fet una crida a no decaure davant una pandèmia que, admet, genera inseguretats pels "tancaments i tacs de queda". Per part de

l'administració, el delegat de Cultura de la Diputació de Barcelona, Joan Carles Garcia, s'ha compromès a mantenir uns pressupostos que permetin "escoltar i finançar" la cultura.

L'acte d'homenatge a les sales centenàries s'ha fet a Calella. Foto: ACN

L'homenatge d'aquest dimarts s'emmarca en la línia iniciada fa uns anys per l'Acadèmia per recuperar i posar en valor el patrimoni cinematogràfic català. La Col·legiata de Sant Vicenç de Cardona, els Estudis Balcázar i Esplugas City, els Orphea Films i els Estudis Trilla o la ciutat de Terrassa han estat també objectiu d'homenatge els darrers anys

Per trobar el cinema en actiu més antic de Catalunya s'ha d'anar fins a Ribes de Freser, on l'any 1900 es va inaugurar el Cinema Catalunya amb el nom de Teatre Taga. És també una de les sales més antigues de tot l'estat espanyol. Des del 2009, la gestió de l'espai és en mans de l'associació dels Amics del Cinema de la Vall de Ribes, en col·laboració amb l'Ajuntament.

També al Ripollès hi ha el Teatre Cinema Comtal de Ripoll (1917), que en els seus inicis combinava el cinema amb teatre, ball, conferències i míting polítics; i el Casal Camprodoní (1907), que es va haver de reconstruir després que un incendi el destruís completament a finals dels anys 60.

[despiece]Repartides arreu del territori, aquestes són les sales centenàries de Catalunya que encara ofereixen programació regular als seus espectadors:

Centre Parroquial d'Argentona - Fundat l'any 1914 sota el nom de "El Recreo" i traspasat quasi immediatament al Patronat Obrer de Sant Isidre a causa del poc benefici generat, va esdevenir molt ràpidament quelcom més que un cinema, per convertir-se en un espai de trobada i unió del jovent del poble. Després de dos canvis de mans i de nom (també es va dir Cine Savoy i

Cine España) obligats per la Guerra Civil, la parròquia el recupera i queda rebatejat com a Centre Parroquial. Als anys 40, es podia seguir al mateix temps la projecció de la pel·lícula amb les transmissions radiofòniques dels partits de futbol de la jornada amplificades des de la ràdio de la cabina de projecció. A partir dels anys 50, la sala va apostar per anar fent periòdicament diverses millores dels sistemes de projecció i de so. Avui continua funcionant, programant setmanalment cinema en versió original i pel·lícules infantils, i amb personal voluntari.

Cinema Bosque (Barcelona) - Avui en mans de l'empresa Balañá, el Bosc, com popularment se'l coneix a la vila de Gràcia, és l'únic cinema centenari en actiu de la ciutat de Barcelona. Originalment anomenat Teatre del Bosc, perquè estava situat al bosc que ocupava La Fontana a principis del segle passat, inicia les projeccions el 1906 combinant-les amb sarsueles i espectacles de varietats. El 1916 l'edifici original és enderrocat i l'escultor Pau Gargallo és l'encarregat de la decoració de façana que encara avui presideix el frontispici de l'actual Bosque, inaugurat el 1965 amb una sola sala per a 1.000 espectadors que el va convertir en un dels cinemes amb més públic de Catalunya. Després de dos anys tancat, l'any 1998 va començar la seva trajectòria com a multisales.

Sala Mozart (Calella) - Quan l'any 1904 va arribar el cinematògraf i començaren les sessions de pel·lícules i sarsueles curtes, el Teatre La Constància, de Calella, començava un nou període. L'any 1926 canviava de nom i adoptava l'actual. Al llarg dels anys, a la Mozart va sobreviure amb totes les variants possibles: no es va aturar mai l'activitat, ni durant la Guerra Civil, i entre els 50 i els 80 va acollir les sessions compromeses i de vegades quasi clandestines de l'anomenat Cinefòrum. L'any 1988, la Mozart rep el reconeixement de la Generalitat de Catalunya a la Millor sala d'exhibició de cinema de Catalunya per la difusió del cinema català. Amb el suport de l'Ajuntament, segueix existint com a espai social, popular i urbà. Actualment forma part del Cicle Gaudí.

El Casal Camprodonense. Foto: Acadèmia del Cinema Català

Casal Camprodoní (Camprodon) - El desembre de 1907, el Casino Camprodonense (així es deia des de 1883) va fer la seva primera sessió de cinema. Convertit durant la Guerra Civil en caserna per les tropes franquistes i per la Falange, l'any 1944 passa a dir-se Cine Casino, i durant dues dècades s'hi projecten pel·lícules, adaptant-se a les novetats del mercat, com el primer 3D o el Cinemascope. El 1967, un incendi el destrueix, i canvia de seu i de nom per passar-se a dir Casal Camprodoní, tal com ara el coneixem. Digitalitzat des de 2015, el Casal Camprodoní segueix portant setmana rere setmana el cinema a la Vall de Camprodon.

Cinema La Calàndria (El Masnou) - Amb un inici de projeccions oficial datat el 1914, al Cinema La Calàndria del Masnou ja funcionava un cinematògraf des de 1910. Durant molts anys, la sala fou coneguda popularment com el Circ, per la seva forma circular, que recordava als emblemàtics cirks romans. Amb bona salut durant tota la seva història, els anys 50 i 60 van ser especialment esplendorosos, amb l'auge dels exitosos programes dobles que sovint deixaven gent fora de la sala. Als 80 es fidelitzen nous públics amb cicles monogràfics i maratons nocturnes de pel·lícules i després d'una dècada d'estancament, amb l'arribada del nou segle, el cinema canvia de gestió i es modernitza amb noves butaques i la digitalització dels seus equips.

Cinema Mundial (La Bisbal d'Empordà) - Construït el 1914 per l'empresari del suro Robert Mercader, un cinèfil apassionat que ja organitzava projeccions al pati de la seva pròpia fàbrica des de dos anys abans, el Mundial va començar proposant programes complets de pel·lícules i espectacles de varietats. Després de ser col·lectivitzat per la CNT i apropiat per la Falange, el 1939 la sala torna als seus propietaris de nou i obre les portes per viure els seus anys més esplendorosos fins a finals dels 60. El 1986 se'l queda l'Ajuntament i en fa una reforma completa que no veu la llum fins al 2007, quan torna de ple l'activitat per a convertir-se en la sala de referència de la capital del Baix Empordà. Programat per l'Ajuntament, avui ofereix estrenes, documentals i cinema infantil. I les projeccions mensuals del Cicle Gaudí.

Foment Mataroní (Mataró) - El 2 de febrer de 1897, el cinema va arribar per primera vegada a Mataró. Va ser al llavors conegut com a Teatre Principal (i també al desaparegut Euterpe), que funcionava com a sala d'espectacles des de 1832. L'any 1910 es va convertir en la seu social de Foment Mataroní i va iniciar de manera oficial la seva activitat com a cinema. Exceptuant el parèntesi de la Guerra Civil, va funcionar amb normalitat fins al 1967. Fou llavors quan, a causa del seu estat ruïnós, es va decidir tancar-lo i enderrocar-lo. En el mateix lloc se'n va aixecar un de nova planta, d'estructura funcional i moderna però conservant l'entrada porticada del carrer Nou, que va obrir portes el 1971. És la primera sala del Maresme en incorporar el sistema de so Dolby Stereo els anys 80, millora que junt amb altres actualitzacions tècniques i de serveis, el situa com a una opció d'oci pels habitants de Mataró, que encara avui poden gaudir-hi d'estrenes entre un i dos dies a la setmana.

Teatre Cinema Comtal (Ripoll) - El Saló Condal, obra de l'arquitecte Antoni Coll i Fort, comença les projeccions de cinema el 1917. En les primeres dècades de funcionament, el Comtal programava sessions de cinema, però també acollia representacions teatrals, sessions de ball, conferències i mítings polítics, caràcter multifuncional que ha perdurat fins avui. Va oferir una programació regular als habitants de Ripoll de la mà de les diverses societats que el van explotar, fins que el 1990 l'adquireix i el reforma molt notablement l'Ajuntament de Ripoll que el reobre el 1995 amb la voluntat de convertir-lo en un espai al servei de la comunitat. Des del 1998 està coprogramat per l'ens municipal i per l'empresa Circuit Urgellenc, propietat de l'acadèmic i Membre d'Honor Pere Aumedes, que recentment, amb els efectes de la pandèmia de la Covid-19, ha engegat una campanya amb l'objectiu de salvar els cines de poble, proposant al públic adquirir abonaments anticipats per usar quan les sales recuperin la normalitat. Des de fa pocs mesos acull les projeccions del Cicle Gaudí.

Cinemes Imperial (Sabadell) - Inaugurada l'any 1911 com a Gran Saló Imperial, la popular sala sabadellenca tenia capacitat per a més de mil espectadors. Les sessions de cinema mut

s'alternaven amb espectacles de varietats, i l'any 1913 hi va debutar una jove Raquel Meller. Des de 1929, el cinema sonor es va establir a l'Imperial. Com a curiositat, el prestigiós director de fotografia i Membre d'Honor de l'Acadèmia Tomàs Pladevall hi va treballar als anys 60 com a ajudant del projeccionista. L'any 1989 va tancar portes, davant la decreixent assistència de públic. Però el 1993, davant l'amenaça d'enderroc, es va iniciar una campanya ciutadana per a la recuperació del Saló Imperial que va culminar en una reforma integral a càrrec de l'Ajuntament que va voler homenatjar la sala històrica construint una façana rèplica de l'original. Des del 2003 és un multicinemes d'onze pantalles.

La Sala Prado de Sitges fa 109 anys que projecta cinema. Foto: ND

Casino Prado (Sitges) - El Casino Prado Suburense és una Societat Recreativa i Cultural sense ànim de lucre fundada l'any 1877. Les primeres projeccions de cinema daten de 1911 i l'any 1920 està documentada la primera sessió de cinema al jardí. El cinema sonor arribaria 10 anys després. Amb el parèntesi de la Guerra Civil, durant la qual va esdevenir 'La casa del poble?', seu de trobades i refugi d'urgència, el Prado va seguir funcionant, amb una època daurada als anys 60. És fonamental l'any 1968: fou quan comencen les sessions de cineclub, que s'allargaran fins a l'any 1982 (i que es reprendran el 2014), i hi té lloc la I Setmana Internacional de Cinema Fantàstic, baula iniciàtica de l'avui imprescindible Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya.

El Retiro (Sitges) - Actiu com a cinema des de febrer de 1908, El Retiro és de les poques sales que no van tancar amb l'esclat de la Guerra Civil, tot i que fou confiscat i es va convertir en l'Ateneu Cultural Proletari. En els primers mesos s'anunciava com a Cinema Proletari, fins que el març del 1937 recupera el seu nom de sempre. Els anys 50 i 60 van ser els de màxima esplendor, tot i la competència que mantenien amb el Casino Prado i amb el desaparegut Rialto. Després d'una reforma total del seu interior, l'any 1970 El Retiro va convertir-se en la seu de la III Setmana Internacional de Cinema Fantàstic i de Terror, i ho va ser fins al 1992, mantenint-se fins ara com a sala complementària del Festival. L'any 1989, la Generalitat va concedir-li el Premi de Cinematografia a la Millor sala d'exhibició.

Cinemes Catalunya (Terrassa) - Inaugurat el març del 1916, el llavors anomenat Saló Cataluña va convertir-se en un lloc de referència a Terrassa. Després de tres dècades en mans de l'empresa que gestionava tres cinemes més de la capital vallesana, des de mitjans i fins a finals dels 90 tanquen progressivament les sales de cinema al centre de Terrassa i el Catalunya segueix la mateixa sort el 1999. Pocs mesos se'n fa càrrec l'Ajuntament, el renova, i l'any 2000, amb el nom de Club Catalunya, es reprenen les projeccions, amb una programació estable de dimecres a diumenge, destinant els dilluns i dimarts a acollir activitats i cicles d'entitats terrassenques, i amb un acord amb l'ESCAC, instal·lada a la ciutat des del 2003, per acollir actes, classes, projeccions i rodatges de l'escola.

Cinema Catalunya (Ribes de Freser) - Inaugurat el 1900 sota el nom de Teatre Taga, és una de les sales més antigues de l'estat, per bé que no està documentat l'any exacte d'inici de les projeccions. Després de dir-se Foment els anys 20, i Casal Ribetà a partir del 1932, el 1956 la sala pren el nom que ha perdurat fins avui: Cinema Catalunya. El 1970 pateix una important remodelació de l'espai i a finals de segle modernitza sistema de so i projector i fa un canvi de cadires que deixa l'aforament en les 180 butaques actuals. Des del 2009 els Amics del Cinema de la Vall de Ribes, que ja hi feien sessions de cineclub, assumeixen la gestió de la sala en col·laboració amb l'Ajuntament. L'any 2014 s'organitza la primera edició del Festival Gollut, el 2017 s'hi inicien les projeccions del Cicle Gaudí, i l'any 2018 el cinema s'adhereix a la Filmoxarxa.

El Cinema Catalunya de Ribes de Freser. Foto: Acadèmia del Cinema Català[/despiece]